

PORATOWANIE (62) *sb n*

Oba o oraz oba a jasne; e pochylone.

sg *N* poratowani(e) (2). ◇ *G* poratowanią (19). ◇ *D* poratowaniu (2). ◇ *A* poratowaniu (29); -é (4), -e) (25). ◇ *I* poratowani(e)m *LatHar* (4), poratowanim (1) *WujNT*. ◇ *L* poratowaniu (5).

Sł stp, Cn brak, Linde XVIII w. s.v. poratować.

1. *Ratunek; wsparcie, wspomóżenie, udzielenie pomocy; supplementum Vulg* (57) :

a. *Dotyczy ludzi i ich sytuacji* (50) : RAcz to dąć Pánie/ prośimy cię/ ábyłmy fię z świętá błogóśłwionego [!] Apośtołá twego Thomałzá wefelili/ á przy tym zówzdy/ y z przyczyny iego porátowanie odnośli *LatHar* 435, 414.

poratowanie czego [= co ratuje] (1): rácz dąć miłóściwie pokoy czáłom náłzym: áby zá porátowaniem miłóśierdzia twego/ mogliłmy być y od grzechow káżdych wolnymi/ y od wśelkich rozruchow beśpiecznemi. *LatHar* 102.

poratowanie przez co (4): Przyczyny zálię pośtánowienia świąt wybránych Bożych/ zwłázczá męczennikow/ trzy dáie Auguśtyn świąty [...] Naprzod pobudkę ferc ludzkich/ [...] Potym wczęśtnictwo zaślug ich: [...] Nákoniec porátowanie przez modlitwy ich. *LatHar* 324; gdzie ták częśto káždy y o śmierci fwey/ y o porátowaniu przy niey/ przez B. Pánny Máryey przyczynę myśli *LatHar* 513, 329, 441.

poratowanie czyje [= kto ratuje] [*w tym: pron poss* (5), *G pron* (1)] (6): niech wczuiá wśyścy porátowanie twoie/ ktorzy obchodzá chwáłebne świąto twoie. *LatHar* 408; O Bo że/ ktorys moc niezliczoná Pogáńśtwá/ kazaniem błogóśłwionego Páwłá Apośtołá náuczył/ day nam to/ prośimy cię/ ábyłmy iego v ciebie porátowanie wczuli/ ktorzy pámiątkę iego wznawiamy. *LatHar* 432; niech wśyścy wczuiá porátowanie twoie/ ktorzy naboźnie wyśławiáią imię twoie. *LatHar* 487, 179, 180. Cf »poratowaniem obroniony«.

poratowanie czyje [= kto jest ratowany] [*w tym: G sb i pron* (16), *pron poss* (12)] (28): [Abraham] ná porátowanie miłego łynowcá fwego/ zebrał domowe ługi fwe/ przyzywáiąc niektorych łáśiad *SkarŻyw* 284, 89, 212, 572; Ráč go Pánie Boże w dobrym zdrowiu dłuęo chowác/ dla porátowania kościołá fwego. *ReszHoz* 135, 118; mowił tez zemná oporatowaniu y brata Pana Marszałka Siestrzenkow y inszych. *ActReg* 111, 53, 109; Weyźrzy ná porátowanie moie/ Pánie Boże/ śprawco zbáwienia meęo. *LatHar* 609; WSzechmogácy wieczny BOże/ [...] rácz weyźrzeć ná porátowanie ludu Chrześcijáńkiego *LatHar* 622, 52, 164, 178, 217, 303 (12); *JanNKar* Bv; O záłożeniu śkárbu pośpolitęgo ku porátowaniu vbogich, iefcze zá Auguśtá rádzono. *SarnStat* 368; *CiekPotr* 64; To śá dziwnie łzkodliwi ludźie/ ktorzy śwoie potráciwśy ná cudze pátrzá/ á zamieśzká y zgubá oyczyzny porátowania fwego łzukáią. *SkarKazSej* 659a; Bo naprzod droęi łobie wśytki práwie záęrodźicie/ do porátowania ták náchyloney do wpadku oyczyzny fwey y kroleśtwá tego. *SkarKazSej* 673a, 695b; [PlutBBud E; *AktaSejmikPozn* 1595/183]. Cf *poratowanie czyje w czym*.

poratowanie czyje [= kto jest ratowany] *w czym* (1): Pánie Iezu pokwáp fię ná porátowanie moie w pokuśzeniu/ dopomoż mi Pánie Iezu w pośliźnieniu. *LatHar* 241.

Wyrażenia: »[czyim] poratowaniem obroniony« (1): SKłóń vcho twoie/ Pánie/ ná modlitwy náłze: á drogę łlug twoich N. y N. rácz ták śprawowác/ żeby fię y zdrowo y łzczęśliwie odpráwiłá: áby

miedzy wżytkiemi przypadkami żywotá tutecznego/ y drogi fwey/ twoim porátowánim byli zówżze obronieni. *LatHar* 632.

»poratowanie zbawienia« (3): *SkarŻyw* 107; z niego [z *duchownego rozmyślenia*] ferce wielkie y ochotne/ ná porátowanie zbáwienia fwego/ y ludzkiego *LatHar* 663; A k temu modłac fię zá vmárłe/ lámi też fwoię śmierzć wfpominác muřim: ná ktorá myśl y wfpominánie/ nic pożytecznieyřzego do porátowania zbáwienia nie mamy *SkarKaz* 383a.

»poratowanie zdrowia« [*szyk* 3:1] (4): ćieplic y łazien wřzelakich żaden nigdy naród nieużywał/ iedno dla ochędořtwá z wćiechą nieiáką/ á dla porátowania zdrowia *Oczko* 18v; *SkarŻyw* 189; A iefli z lekárřtwá żaden niczego y fie inřzego nie řpodziewa/ iedno tego coby dla porátowania zdrowia fłużyło/ [...] ták s práwá nie ma też nic inřzego pochodzić/ iedno coby R.P. było pożytecznego *Phil* D3; *LatHar* 226.

Szeregi: »przyczyna albo poratowanie« (1): Bo my nigdy Świętych z Pánem nie rownamy: gdyż onego łamego z Páwłem S. zá pořrzedniká zbáwienia y odkupienia nářzego mamy/ á do tych fię wćiekamy tylko o przyczynę/ álbo porátowanie przez modlitwy y zařlugi ich *LatHar* 329.

»poratowanie, wspomozienie« (3): Pánie/ rácz fię řklónić ná porátowanie moie: pokwáp fię/ Pánie/ ná wřpomozienie moie. *LatHar* 613 [*idem* (2)] 52, 178.

Przen (2) :

Zwrot: »dać poratowanie; dodać poratowania« [*czego*] (1; 1): RAcz miłościwy BOże/ dodać porátowania nářzey włomnořci *LatHar* 408; day poćiechę/ y fłábořci duřze moiey porátowanie. *LatHar* 651.

b. *Dotyczy rzeczy i dóbr materialnych* (7) : IZ miářto nářze Wářiřzawá wielką řzkodę [...] ma [...] á ná poprąwę tego co reřtauowác y nápráwowác potrzebá/ żadného opářtrzenia nie máią. Tedy Myto y Cło żiemłkié/ które im iefł od Królowéy Iéy M. Pániéy Ciotki nářzey do czáfu ná porátowanié dáné/ [...] dáiemy/ y ná wieczné czáfy incorporuiemy *SarnStat* 1179.

poratowanie czego (5): Dla tegosz poratowania skarbu nářzego Myncze WXL do skarbu WXL obracamy, y nikomu iey dawać y arendowác niemamy. *ActReg* 45; Contribuciiéy tu vchwalonéy/ miářtu temu dawamy ná porátowanié pořpolitych potrzeb/ y ku obronie miářtá tego. *SarnStat* 965, 964, 1180, 1270.

poratowanie ku czemu (1):my łářkę nářze y porátowanié ku pomnożeniu miářtá tego [*Kazimierza*]/ y poprąwę murów/ [...] czyniémy *SarnStat* 964.

Szeregi: »poratowanie i naprawienie« (1): żoná do tego przychodźi zá wnieřnieniém pewnéy řummy, dla porátowania y nápráwienia gořpodářřtwá. *SarnStat* 1270.

»poratowanie i sprawienie« (1): Tedy z Komory nářzey řolnéy tegóř miářtá fkládu řolného ná porátowanié y řpráwienie támy/ po řzeřci bářwánów foli dáwác im pozwalamy ná kářdy rok. *SarnStat* 1180.

2. *Zaradzenie; supplementum Vulg* [*czego*] (3) : *LatHar* 603 *marg*; Ná ten czás wářiřz obřitořć/ niech rátuie ich niedořtářtku: áby też ich obřitořć byłá porátowánim wářiřzego niedořtářtku *WujNT* 2.*Cor* 8/14; Ktore rzeczy záprawdě niemogły lepiej wýrąźić włářnořci Kácerřkich y odřzczepieñřkich/ ktorými

nie nawięcey Bog w Krześciánńtwie obraża. Przeżoż ná tym nawięcey należy do porátowánia tákowego zátónienia/ tákowych obraz z oczu Bołkich vchronić. *PowodPr* 54.

3. Wyleczenie (2) : przeto z choroby/ iefli wielka á do porátowánia nie łatwia/ káždy pobáczyć/ wiele iéy wód tych [*cieplicznych*] potrzebá/ może. *Oczko* 27.

Przen (1) :

Wyrażenie: »poratowanie choroby« (1): przełożyl nád tobą y porządnie pośláne páłterze/ którzyby o porátowánium choroby twoiey/ álbo záchowánium zdrowia twego/ y opátrzeniu duchownego łzczęścia twego myślili *LatHar* 678.

Synonimy: **1. naprawienie, podpomożenie, pomoc, sprawienie, wspomózenie; 3. uleczenie, zleczenie.**

Cf **NIEPORATOWANIE, PORATOWAĆ, RATUNEK**

MN